

Voorstel

Datum vergadering: 12 mei 2021
Datum B&W: 6 april 2021

Portefeuillehouder: Arjan Kraijo
Auteur: Marko Stout

Onderwerp:

Kaders Kinderdijk: hoe om te gaan met de zondag als speciale dag

Voorgesteld besluit:

1. De kaders "Kinderdijk: hoe om te gaan met de zondag als speciale dag" vast te stellen.
2. De SWEK te melden dat dit de kaders zijn die gelden bij de exploitatie van het werelderfgoed, het uitwerken van het verhaal van Kinderdijk en bij het uitwerken van het visitors-management

Inleiding

Op 3 oktober 2019 heeft u tegelijkertijd met de raad van de gemeente Molenlanden het "Advies Toekomst Werelderfgoed Kinderdijk" vastgesteld. Dat advies bevatte de collectieve ambitie met de daaruit voortvloeiende doelen, kaders en uitgangspunten die alle leden van de stuurgroep hanteren voor hun beleid ten aanzien van het werelderfgoed. Dit advies vloeide voort uit het Gebiedsperspectief Kinderdijk 2030 "Tussen Sightseeing en Erfgoed".

Op 26 mei 2020 heeft u het uitvoeringsprogramma vastgesteld. Bij de behandeling van dat onderwerp hebben wij u toegezegd nadere invulling te geven aan het uitgangspunt dat bij de uitwerking van de diverse onderdelen aandacht besteed zou worden aan het speciale karakter van de zondag.

Ter invulling van deze toezegging zijn een tweetal raadgesprekken gevoerd over de speciale positie van de zondag in dit verband. Een gesprek op 15 oktober 2020 in de raad van Alblasserdam en een vervolg gesprek samen met de gemeenteraad van Molenlanden en geïnteresseerden op 5 januari 2021. Aan deze laatste bijeenkomst namen ongeveer 70 personen deel

De gesprekken zijn met veel respect voor elkaars standpunten gevoerd. De oogst van deze gesprekken is door het bestuurlijk platform Kinderdijk neergelegd in een brief aan de colleges van Molenlanden en Alblasserdam van 23 maart (Zie bijlage) In deze brief van het BPK (Bestuurlijk Platform Kinderdijk) wordt dringend geadviseerd om de als bijlage bij de brief toegevoegde uitgangspunten "Hoe om te gaan met de zondag als speciale dag" aan de raden voor te leggen om op die manier de SWEK de duidelijke kaders te geven waarbinnen de exploitatie plaats zal moeten vinden.

Het college van Alblasserdam geeft gehoor aan deze oproep en stelt voor om deze kaders vast te stellen, zodat duidelijk wordt binnen welke kaders de SWEK zijn exploitatie zal moeten organiseren.

U wordt gevraagd om deze kaders vast te stellen.

Beoogd effect

Helderheid creëren voor de SWEK en alle andere initiatieven en projecten die vallen binnen het vastgestelde gebiedsperspectief Kinderdijk binnen welke kaders zij met respect voor het speciale karakter van de Zondag hun exploitatie en projecten kunnen vorm geven.

Het speciale karakter van de zondag/de zondagsrust is een kenmerkend element van de Alblasserwaardse cultuur en traditie. Er is overeenstemming dat bij de uitwerking van de verschillende onderdelen van het uitvoeringsprogramma dit speciale karakter herkenbaar moet terugkomen. De voorstellen in deze notitie geven daar een nadere invulling aan

Argumenten

Het spreekt voor zich dat de kaders die hieronder worden uitgewerkt een nadere aanvulling zijn om hetgeen op landelijk niveau via de Zondagswet en op lokaal niveau via de winkeltijdenverordening en de APV is vastgelegd.

Het gebiedsperspectief Kinderdijk fungeert als kapstok voor de discussie over de speciale positie van de zondag. In het gebiedsperspectief is de ambitie verwoord om de ontwikkeling van het werelderfgoed en het toenemende toerisme samen te laten gaan met het verbeteren van de leefbaarheid, het behouden van de beleving, rust en ruimte en het versteken van de natuur. Het gebiedsperspectief werkt dit vervolgens uit in 4 lijnen:

Lijn 1: De beleving (het verhaal dat het icoon Kinderdijk wil vertellen)

Lijn 2: Dorpen in de luwte van de toeristenstroom (dorpen ontwikkelen verder)

Lijn 3: Complete grip op alle bezoekersstromen

Lijn 4: Governance; doorontwikkelen van besturing, organisatie en financiën in en rond het werelderfgoed.

Binnen al deze lijnen wordt momenteel volop gewerkt aan de realisatie van een groot scala aan projecten zoals is neergelegd in het uitvoeringsprogramma.

Naast de 4 lijnen is de discussie gestart over de wijze waarop invulling gegeven zou kunnen worden aan de speciale positie die de zondag heeft. De kaders die voorliggen hebben effect op een of meerdere lijnen.

Het werk in de 4 lijnen is zeker nog niet afgerond; de invulling van de speciale positie van de zondag is dan ook niet per direct ingevuld. Het is bij de vormgeving van deze lijnen van belang om de kaders rond de speciale positie van de zondag mee te kunnen nemen.

Minder vervoersbewegingen op de dijk en het spreiden/dempen van de toeristen stromen zijn reeds vastgestelde doelstellingen in het gebiedsperspectief en de lopende projecten. Onderstaande kaders zijn dus bedoeld om richting te geven aan de speciale positie van de zondag binnen de 4 lijnen. Deze kaders worden ook in Molenlanden aan de raad voorgelegd.

Transferium

Een voor Alblasserdam belangrijk project is het uitwerken van het transferium in Alblasserdam. De kaders zoals hieronder staan opgenomen gelden als uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling en het uitwerken van een voorstel. Deze kaders staan los van de actuele discussie waar het transferium komt te staan of welke fysieke vorm het moet krijgen. De kaders zijn voor alle mogelijke uitkomsten van deze discussie relevant en toepasbaar.

Een transferium is een essentieel instrument om lijn 3, complete grip op alle bezoekersstroom, te realiseren. Met name ook op zondag.

Het mag duidelijk zijn dat investeringen in een parkeervoorziening niet door één van de gemeenten en/of het SWEK alleen gedragen kan worden. Dit is een gezamenlijke opgave waarbij ook naar externe financiering wordt gekeken.

Transferium op zondag: Zoals het bestuurlijk platform Kinderdijk ook aangeeft weten we dat bij delen van de gemeenschap de wens bestaat om de shuttle-dienst op zondag niet te laten rijden. Wij zijn ervan overtuigd dat dit onwenselijk is. De weekenddagen behoren het gehele jaar rond, maar zeker in het hoofdseizoen, tot de drukste dagen van het jaar. In 2019 heeft het onderzoeksbureau Trajan de vervoersbewegingen van en naar de hoofdingang bij Elshout inzichtelijk gemaakt. Op de doordeweekse dagen wordt maximaal 5% van alle vervoersbewegingen op het traject West-Kinderdijk (Alblasserdam) – Lekdijk (Nieuw-Lekkerland) veroorzaakt door bezoekers aan het Werelderfgoed. In het weekend nam dat aantal toe tot ca. 8 % op zaterdag en 13% op zondag. Deze hogere aandelen in het weekend hebben enerzijds te maken hogere aantallen bezoekers en anderzijds met lagere aantallen doorgaand en woon-werkverkeer. Op drukke dagen in het weekend bezoeken volgens datzelfde onderzoek ruim 10.000 mensen het Werelderfgoed. Het is noodzaak om op alle dagen in staat te zijn die bezoekersstromen naar het molengebied volledig te kunnen beheersen, zoals ook in het gebiedsperspectief en uitvoeringsprogramma is vastgesteld. De parkeerlocatie aan het Zuiderstek (en later het nog te bouwen transferium) en het last-mile vervoer in de vorm van fietsverhuur, vervoer over water én een shuttle dienst, vormen met elkaar een keten waarin geen enkele schakel mag ontbreken. Juist op de zondag zal een transferium op Haven Zuid en later vanaf een definitieve plek een significante bijdrage leveren aan de rust op de zondag.

“Hoe om te gaan met de zondag als speciale dag’

U wordt gevraagd om de volgende kaders vast te stellen:

- 1. Openingstijden** Het Werelderfgoed is op zondag geopend. De exploitant kan in overleg met het bestuurlijk platform overwegen om als onderdeel van de wijze waarop hij aandacht wil besteden aan de zondag andere openingstijden en/of toegangsprijzen te hanteren en een ander (lager) maximumaantal bezoekers toe te laten. De wijze waarop hij dat doet is de verantwoordelijkheid van de exploitant.
- 2. Het Verhaal** In het ‘verhaal’ van Kinderdijk, dat de bezoekers bij hun bezoek meekrijgen, wordt op alle dagen van de week aandacht besteed aan het belang van de zondag en daarmee verwant zijnde calvinistische levenshouding die traditioneel hoort bij dit deel van de Alblasserwaard. Overigens besteden de gidsen in het gebied hier al veel aandacht aan.
- 3. Cultuur en geschiedenis** Bezoekers aan Kinderdijk komen voor de geschiedenis van de strijd tegen het water, de molens, het landschap, de rust en de ruimte. In die zin verschilt Kinderdijk van plaatsen in de wereld waar bezoekers naartoe komen vanwege de religieuze betekenis of geschiedenis. In het verhaal dat Kinderdijk haar bezoekers vertelt, is de zondagsrust verbonden aan de cultuur en geschiedenis van de (molen-)bewoners en omwonenden en wat dat betekende voor het gebruik van de molens in de strijd tegen het water en het leven in en rond de molens.
- 4. Vrijwilligers en medewerkers:** Vrijwilligers moeten aan kunnen geven niet op zondag te willen werken; dat mag geen problemen opleveren. Betaalde werknemers zijn gebonden aan de CAO Dagrecreatie/Recron, die werken op zondag in principe mogelijk maakt.
- 5. Grip op bezoekersstromen** Grip krijgen op bezoekersstromen (niet zijnde een bewoner of omwonende) is essentieel, ook in het kader van het bewaken van de zondagsrust in de kern Kinderdijk en in rond het Werelderfgoed liggende wijken van Alblasserdam en Nieuw-Lekkerland:
 - a. Parkeren** in de kernen is door het invoeren van het vergunningparkeren niet meer mogelijk; parkeren in het Werelderfgoed zal alleen nog voor doelgroepen (invalidenparkeerplaatsen)

mogelijk zijn. Hiermee wordt dit seizoen al gestart. Alleen op dagen dat de SWEK zeer weinig bezoekers verwacht, zullen deze nog kunnen parkeren in het entreegebied van het Werelderfgoed.

b. Het nog te realiseren transferium in Alblasserdam wordt, zodra dat operationeel is, een belangrijk middel om bezoekersstromen te beheersen. Tot die tijd fungeert het parkeerterrein op de Zuiderstek als zodanig.

c. Bezoekers die met de auto komen regelen veelal vanaf huis hun toegangsbewijs voor het Werelderfgoed voor een bepaald time-slot, combineren dat met het voor reserveren van een parkeerplek en het regelen van het last-mile vervoer (regulier OV via bus of water; shuttle, huurfiets o.i.d.). Bezoekers die met de auto komen en dat niet vooraf hebben geregeld, kopen hun toegangsbewijs voor het Werelderfgoed bij het transferium, mits het time-slot niet vol is en mits er nog wel een parkeerplek in het transferium beschikbaar is. Zorgvuldige communicatie over het 'vooraf kopen van toegangsbewijs en parkeerkaart' dient te voorkomen dat bezoekers die op zondag komen zich ophopen bij het transferium of op andere plaatsen in de omliggende dorpen.

d. De openingstijden van het nog te realiseren transferium lopen gelijk met openingstijden Molengebied. Ook op zondag wordt in het transferium in Alblasserdam geparkeerd. Doorrijden naar het IHC terrein wordt ontmoedigd om overlast op de West-Kinderdijk en op de Molenstraat in Kinderdijk te verminderen

6. Shuttle Alblasserdam-Kinderdijk Het verminderen van de overlast is op alle dagen van de week belangrijk. Indien er naast het reguliere OV over weg of water een aparte shuttlebus gaat rijden, moet die ook op zondag kunnen rijden. Het is daarbij wel denkbaar dat bij het nader uitwerken van dit deel van het visitorsmanagement, de tijden waarin de shuttlebus operationeel is, in overleg met het BPK kunnen worden aangepast en/of dat op zondag de bezoekers meer dan op andere dagen verleid worden om via het water het Werelderfgoed te bezoeken

Kanttekeningen

De discussie over de zondagsrust is met alle betrokkenen op een zorgvuldige en respectvolle wijze gevoerd, waarbij van begin af aan duidelijk was dat de principiële standpunten ver uiteen liggen.

Een deel van de Alblasserdamse en Kinderdijkse gemeenschap staat afkeurend tegenover het openstellen van het transferium op zondag en tegenover het op zondag laten rijden van de shuttlebusjes. Daar tegenover staat de erkenning dat indien deze voorzieningen op zondag gesloten blijven, de bezoekers die toch naar het werelderfgoed blijven komen, zich dan over de dorpen verspreiden. De overlast kan zich daarmee verplaatsten naar de West-Kinderdijk, het Zwarte Paard en het dorp Kinderdijk. Om dat te voorkomen, wordt nu als kader meegegeven dat de openingstijden van het transferium en tijden waarin de shuttle operationeel is, gelijk op lopen met de openingstijden van het werelderfgoed.

Financiële informatie

Deze kaders hebben voor de gemeente geen directe financiële consequenties. Eventuele consequenties voor het visitorsmanagement worden in dat kader aan u voorgelegd.

Uitvoering

De SWEK krijgt de regie over het organiseren van het vervoer van het transferium naar het werelderfgoed. Het staat hen daarbij uiteraard vrij om als onderdeel van de wijze waarop zijn aandacht besteden aan de zondag als speciale dag, de uren waarop de shuttlebus op zondag operationeel is, aan te passen. Of om de bezoekers zoveel als mogelijk te verleiden om via het water vanaf het transferium naar het werelderfgoed te reizen. De communicatie rondom de ticketverkoop moet ervoor zorgen dat mensen die naar het werelderfgoed komen, van te voren een ticket, een parkeerplek en het last-mile vervoer geregeld hebben.

De verwachting is dat het niet noodzakelijk is dat de shuttle dit seizoen op zondag gaat rijden. Mocht de noodzaak in het seizoen toch ontstaan dan wordt dit voorgelegd aan het college.

Communicatie

Het besluit zal ter kennisname worden gebracht aan de SWEK en de overige partners in het bestuurlijk platform.

Via de website Kinderdijk 2030 zal ook aandacht aan dit besluit besteed worden.

Bijlagen

1. Brief van Bestuurlijk Platform Kinderdijk
2. Kaders Kinderdijk - Hoe om te gaan met de zondag als speciale dag
3. Bestuurlijk Platform Kinderdijk aan raad Alblasserdam 22 april 2021

CONCEPT RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Alblasterdam;

B E S L U I T:

1. De kaders “Kinderdijk: hoe om te gaan met de zondag als speciale dag” vast te stellen.
2. De SWEK te melden dat dit de kaders zijn die gelden bij de exploitatie van het werelderfgoed, het uitwerken van het verhaal van Kinderdijk en bij het uitwerken van het visitors-management

Kaders Kinderdijk - Hoe om te gaan met de zondag als speciale dag

1. **Openingstijden**

Het Werelderfgoed is op zondag geopend. De exploitant kan in overleg met het bestuurlijk platform overwegen om als onderdeel van de wijze waarop hij aandacht wil besteden aan de zondag andere openingstijden en/of toegangsprijzen te hanteren en een ander (lager) maximumaantal bezoekers toe te laten. De wijze waarop hij dat doet is de verantwoordelijkheid van de exploitant.

2. **Het Verhaal**

In het 'verhaal' van Kinderdijk, dat de bezoekers bij hun bezoek meekrijgen, wordt op alle dagen van de week aandacht besteed aan het belang van de zondag en daarmee verwant zijnde calvinistische levenshouding die traditioneel hoort bij dit deel van de Alblasserwaard. Overigens besteden de gidsen in het gebied hier al veel aandacht aan.

3. **Cultuur en geschiedenis**

Bezoekers aan Kinderdijk komen voor de geschiedenis van de strijd tegen het water, de molens, het landschap, de rust en de ruimte. In die zin verschilt Kinderdijk van plaatsen in de wereld waar bezoekers naartoe komen vanwege de religieuze betekenis of geschiedenis. In het verhaal dat Kinderdijk haar bezoekers vertelt, is de zondagsrust verbonden aan de cultuur en geschiedenis van de (molen-)bewoners en omwonenden en wat dat betekende voor het gebruik van de molens in de strijd tegen het water en het leven in en rond de molens.

4. **Vrijwilligers en medewerkers**

Vrijwilligers moeten aan kunnen geven niet op zondag te willen werken; dat mag geen problemen opleveren. Betaalde werknemers zijn gebonden aan de CAO Dagrecreatie/Recron, die werken op zondag in principe mogelijk maakt.

5. **Grip op bezoekersstromen**

Grip krijgen op bezoekersstromen (niet zijnde een bewoner of omwonende) is essentieel, ook in het kader van het bewaken van de zondagsrust in de kern Kinderdijk en in rond het Werelderfgoed liggende wijken van Alblasserdam en Nieuw-Lekkerland:

- a. Parkeren in de kernen is door het invoeren van het vergunningparkeren niet meer mogelijk; parkeren in het Werelderfgoed zal alleen nog voor doelgroepen (invalidenparkeerplaatsen) mogelijk zijn. Hiermee wordt dit seizoen al gestart. Alleen op dagen dat de SWEK zeer weinig bezoekers verwacht, zullen deze nog kunnen parkeren in het entreegebied van het Werelderfgoed.
- b. Het nog te realiseren transferium in Alblasserdam wordt, zodra dat operationeel is, een belangrijk middel om bezoekersstromen te beheersen. Tot die tijd fungeert het parkeerterrein op de Zuiderstek als zodanig.
- c. Bezoekers die met de auto komen regelen veelal vanaf huis hun toegangsbewijs voor het Wereld-erfgoed voor een bepaald time-slot, combineren dat met het voor reserveren van een parkeerplek en het regelen van het last-mile vervoer (regulier OV via bus of water; shuttle, huurfiets o.i.d.). Bezoekers die met de auto komen en dat niet vooraf hebben geregeld, kopen hun toegangsbewijs voor het Werelderfgoed bij het transferium, mits het time-slot niet vol is en mits er nog wel een parkeerplek in het transferium beschikbaar is. Zorgvuldige communicatie over het 'vooraf kopen van toegangsbewijs en parkeerkaart' dient te voorkomen dat bezoekers die op zondag komen zich ophopen bij het transferium of op andere plaatsen in de omliggende dorpen.
- d. De openingstijden van het nog te realiseren transferium lopen gelijk met openingstijden Molengebied. Ook op zondag wordt in het transferium in Alblasserdam geparkeerd. Doorrijden naar het IHC terrein wordt ontmoedigd om overlast op de West-Kinderdijk en op de Molenstraat in Kinderdijk te verminderen

6. Shuttle Alblasterdam-Kinderdijk

Het verminderen van de overlast is op alle dagen van de week belangrijk. Indien er naast het reguliere OV over weg of water een aparte shuttlebus gaat rijden, moet die ook op zondag kunnen rijden. Het is daarbij wel denkbaar dat bij het nader uitwerken van dit deel van het visitorsmanagement, de tijden waarin de shuttlebus operationeel is, in overleg met het BPK kunnen worden aangepast en/of dat op zondag de bezoekers meer dan op andere dagen verleid worden om via het water het Werelderfgoed te bezoeken.